

Århus, den 18. maj 1952

Bilag 6.

Professor, dr. jur. *Max Sørensen*:

Responsum vedrørende de problemer, der knytter sig til grundlovens § 18.

I. Problemstillingen.

1. Grundlovens § 18 er den eneste af de nugældende grundlovsbestemmelser, der direkte tager sigte på Danmarks forhold udadtil. De problemer, som spørgsmålet om paragraffens revision rejser, angår derfor hele den forfatningsretlige regulering af landets repræsentation i forhold til fremmede lande, regeringens deltagelse i internationalt samarbejde, afslutning af overenskomster med fremmede lande samt udenrigspolitikens førelse i almindelighed.

2. Et ledende synspunkt ved overvejelserne af disse problemer må det formentlig være, at disse statsfunktioner bør udøves i former, der harmonerer bedst muligt med grundlovens almindelige principper for varetagelsen af statens anliggender, det vil sige, at folkestyrets grundsætninger må bringes til anvendelse i størst muligt omfang. Dette vil atter sige, at rigsdagens medvirken og kontrol må foreskrives i det omfang, hvori andre afgørende hensyn ikke er til hinder derfor.

3. Ved behandlingen af disse spørgsmål bør man formentlig ikke lade sig lede af den teoretiske betragtning, at varetagelsen af landets forhold udadtil blot er en side af den udøvende magt, der efter grl. § 2 tilkommer Kongen (regeringen), og derfor bør være underkastet samme forfatningsretlige regler om landets interne forvaltning. Varetagelsen af landets udenrigsanliggender, og i særdeleshed indgåelse af forpligtelser i forhold til fremmede lande, er en statsfunktion, der har så lidt tilfælles med intern forvaltning, at de forfatningsretlige problemer, der knytter sig dertil, må vurderes selvstændigt. De resultater, man måtte nå til med hensyn til rigsdagens kontrol med forvaltningen, det vil sige offentlige myndigheders optræden overfor landets borgere, er derfor ikke uden videre anvendelige på regeringens forhandlinger og aftaler med fremmede landes regeringer.

4. Af de pågældende anliggendes natur følger, at det ville volde visse praktiske vanskeligheder at sikre rigsdagens medvirken på alle stadier af sagernes behandling.

Varetagelse af udenrigspolitiske interesser sker ved forhandling med fremmede regeringer, og forhandlinger af denne art må nødvendigvis føres af en enkelt repræsentant for hver part eller af delegationer, der ikke er for talstærke. I de senere år har man undertiden fulgt den fremgangsmåde at udpege repræsentanter for rigsdagens partier til medlemmer af sådanne forhandlingsdelegationer; denne fremgangsmåde har sine store fordele i vigtige anliggender, men forudsætter dog, at den eller de fremmede regeringer, med hvilke der skal forhandles, er rede til at modtage en således sammensat delegation, hvilket måske ikke altid vil være tilfældet. Ved Danmarks repræsentation i internationale organi-